سرمقاله

برآورد تقاضا در سال‌های آتی

ادامه از صفحه ۱

... می‌شود (که این موضوع نیز به نوبه خود جای بحث و بررسی دارد) بهتر است بحث را از این زاویه مورد بررسی قرار دهیم که ریشه تعیین و اعلام این عدد کجاست و کدام مولفه‌ها و پارامترها کنار هم قرار گرفته‌اند تا عدد ساخت یک‌میلیون واحد مسکونی در سال و چهار میلیون واحد طی چهار سال دولت سیزدهم به دست آید؟

این رقم مشتمل بر چند مولفه است. یکی از این مولفه‌ها محاسبه و برآورد تعداد افراد و خانوارهای فاقد مسکن است. تعداد فاقد مسکن‌ها از کسر تعداد خانوار از تعداد خانه‌هایی که بعد از کسر تعداد خانه‌های خالی محاسبه می‌شود، باید حاصل شود.

البته نباید از نظر دور داشت که این مولفه جای بحث و بررسی دارد. در حال حاضر، نرخ رشد جمعیت به‌شدت کاهش پیدا کرده است: هرچند در سن تشکیل خانواده هستیم. در واقع متولدین دهه ۶۰ هنوز در سن تشکیل خانواده قرار دارند و از این رو افزایش نیاز به عرضه جدید، متناسب با تعداد خانوارهای تازه تشکیل شده در نتیجه ازدواج این افراد همچنان وجود دارد. در برنامه‌ها و سیاست‌های مسکن نیز اروما ارتباط زیادی با نرخ رشد جمعیت نداریم، بلکه در این زمینه تعداد خانوار از اولویت برخوردار است؛ یعنی آنچه در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌های عرضه مسکن باید مورد توجه قرار گیرد، تعداد خانوارهایی است که تشکیل می‌شود و نیازمند مسکن است. به‌رغم پایین‌آمدن نرخ رشد جمعیت، نرخ رشد خانوار پایین نیامده که یکی از دلایل عمده آن، افزایش تعداد خانوار تک‌نفری است؛ خانوارهایی که مخاطبان ویژه برنامه‌ریزی مسکن (از نظر متراژ و سایر شرایط) هستند و باید مورد توجه قرار گیرند. به هر حال، شاید این مساله، یعنی نرخ رشد جمعیت نیز برای یک اتوبوسِ امروز مهم باشد، اما دولتی که قصد دارد برنامه‌ریزی پایدار و توسعه مداوم در امر مسکن داشته باشد، قطعا باید ۲۰ سال بعد و ۵۰ سال بعد این تغییرات را نیز در نظر بگیرد. در مجموع، براساس برآوردها نیاز دهساله کشور از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۵ به دو مولفه رفع کمبود مسکن و نیاز به خانه جدید در روستاها حدود ۷۷۶هزار واحد و در شهرها حدود ۴/۷میلیون واحد است. علاوه بر دو مولفه مذکور، خانه‌هایی که در بافت فرسوده قرار دارند یا واحدهای مسکونی فرسوده، از دیگر مولفه‌های موثر در این زمینه هستند. این موضوع نیز براساس شاخص‌های فرسودگی یا شاخص‌های قرارگیری در بافت تعیین شده که برای شهرها حدود ۳میلیون و برای روستاها حدود ۴/۳ میلیون واحد در بازه دهساله است. توجه به این مطلب ضروری است که مفهوم خانه فرسوده روستایی با خانه فرسوده شهری متفاوت و نیازمند برنامه‌ریزی متفاوت است. جمع‌بندی این سه پارامتر، به‌علاوه نیاز به ذخیره مسکن نشان می‌دهد که سیاستگذار بخش مسکن باید برای تامین یک‌میلیون واحد مسکونی برنامه‌ریزی کند، نه اینکه الزاما آن را بسازد. درواقع دولت باید برای تامین این میزان، مدیریت و برنامه‌ریزی کند نه اینکه به همین میزان مسکن تولید کند. میزان تولید مسکن شهری بحث مهمی در کنار وجوه دیگر نوسازی در بافت فرسوده و مسکن روستایی است که این میزان ۴/۷ میلیون واحد مسکونی برای ۱۰ سال یا حدود ۴۷۰ هزار واحد مسکونی در سال است. عدد را نباید در مفهوم دیگری به کار ببریم. همان‌طور که اشاره شد، از این میزان، بخش قابل توجهی به بافت فرسوده و ساخت‌وساز روستایی اختصاص پیدا می‌کند. در مسکن مهر با تمام تسهیلاتی که در قوانین در نظر گرفته شده بود تا اولویت ساخت واحدهای مسکونی در بافت فرسوده باشد و در واقع در جلسات هم تاکید شده بود که این موضوع در اولویت قرار بگیرد، اما شاید تنها حدود ۱۰ درصد از برنامه ساخت بیش از ۳میلیون واحد مسکونی در بافت فرسوده تحقق یافت. بنابراین این خطر وجود دارد که مجددا غفلت از بافت فرسوده و عدم تخصیص سهم مناسب طرح مسکن‌سازی به بافت‌ها و واحدهای فرسوده، تکرار شود. به این ترتیب، خیلی مهم است که مساله نیاز به یک‌میلیون واحد مسکونی را تنها به‌عنوان نیاز به ساخت و تولید مسکن در همین تیراژ (ساخت سالانه یک‌میلیون مسکن) در نظر نگیریم و رویکرد مدیریت و برنامه‌ریزی به آن داشته باشیم. حتما باید این اقدام از عنوان ساخت به عنوان تامین تغییر کند و در مدیریت و برنامه‌ریزی نیز تامین به جای ساخت، در اولویت قرار گیرد. برای دستیابی به این هدف، در وهله اول بسیار مهم است که سیاستگذار مسکن، ظرفیت‌های خود را در این زمینه شناسایی کند و نسبت به آنها مطلع باشد. هر سال، سازندهای بخش خصوصی حدود ۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار واحد مسکونی در حالت حداقلی احداث می‌کنند. در فاصله سال‌های ۹۴ تا ۹۸، در فصول مختلف و در هر فصل به‌طور متوسط، بین ۸۰ تا ۹۰ هزار واحد مسکونی در کشور احداث شده که ۹۲درصد از این ساخت‌وسازها مربوط به بخش خصوصی و ساخت‌وسازهای خصوصی بوده است. تعاونی‌سازی و دولتی‌سازی تنها حدود ۸درصد از این سهم را داشته‌اند. آنچه مهم است، اینکه در سال‌های اخیر، نیاز و ضرورت عرضه واحدهای مسکونی کوچک‌متراژ مطرح و تا حدی نیز تقویت شده بود، اما هم‌اکنون مجددا شاهد افزایش ساخت و عرضه واحدهای مسکونی بزرگ‌متراژ هستیم. این موضوع نشان‌دهنده آن است که بازار مسکن‌سازی خصوصی ما اساسا نیاز بازار را به‌درستی درک نکرده، آن را به میزان کافی تشخیص نمی‌دهد و سراغ لوکس‌سازی به جای مصرفی‌سازی رفته است. اینها حرف‌های جدیدی نیستند و پیش‌تر نیز عنوان شده‌اند، اما اتفاق مهم این است که زمانی که دولت و سیاستگذار بخش مسکن، تجربه سال‌های قبل را در اختیار دارند، چرا باید مجددا تجارب ناموفق قبلی را تکرار کرده و به این تجارب بی‌اعتنایی کنند؟ یعنی به جای اینکه سیاست‌هایی در راستای تسهیلگری و تامین مسکن در پیش بگیرند، این سیاست‌ها را رها کرده و خود وارد عمل شده و سالانه اقدام به ساخت میلیونی واحدهای مسکونی برای تامین نیاز جامعه به‌مسکن کنند. چرا سیاست هماهنگ‌سازی عرضه و تقاضا نتوانسته است راه خود را پیدا کند؟ ترغیب و تشویق، تسهیلگری و هدایت سمت عرضه مسکن و سازنده‌های خصوصی به ساخت واحدهای مسکونی در استطاعت و کوچک‌متراژ، سیاستی است که به‌طور قطع باید در دستور کار سیاستگذار قرار بگیرد. این سیاست باید قبل از هر اقدامی در بازار مسکن اجرایی شود. در این زمینه نیز برخی محدودیت‌های قانونی و شهرسازی در مسیر سازندهها وجود دارد که باید نسبت به رفع این محدودیت‌ها و تسهیل ساخت واحدهای کوچک‌متراژ در مناطق مصرفی و محل جست‌وجوی خانوارهای فاقد مسکن اقدام موثر و به‌موقعی صورت بگیرد. ظرفیت مهم دیگری هم در زمینه مسکن جای بحث دارد: خانه‌های سازمانی، خانه‌های خالی، خانه‌های در حال ساخت و خانه‌های فرسوده و برنامه‌ریزی برای آنها این عوامل نیز می‌توانند جزو برنامه‌های مدیریتی دولت برای تامین مسکن قرار بگیرند و متناسب با ویژگی‌ها و تعداد این واحدها از ظرفیت آنها نیز برای افزایش موجودی مسکن در حال استفاده بهره‌گیری شود. از این طریق در واقع ظرفیت تامین و عرضه مسکن افزایش خواهد یافت و نیاز به ساخت‌وساز و عرضه جدید از مسیر ساخت واحدهای مسکونی کاهش می‌یابد. به‌طور قطع، این گونه اقدامات به هزینه و زمان کمتری نیاز دارد و به دلیل آنکه عمده این واحدها در قلب شهرها و در هسته‌های درونی و میانی شهرها قرار دارند، از ویژگی‌های سکونتی و سرانه‌های شهری تکامل یافته‌تر و با کیفیت‌تری نسبت به ساخت‌وسازهای خارج شهرها برخوردارند و تاثیرات اجتماعی طرح‌های انبوه‌سازی کلان را نیز کاهش می‌دهند.

دکتر غزال راهب
Alborz.payam@gmail.com

رئیسی در اجلاس سران شانگهای:

تروریسم اقتصادی از موانع کلیدی پیشبرد همگرایی منطقه‌ای

رئیس‌جمهور گفت: تروریسم اقتصادی به مهم‌ترین ابزار سلطه طلبان برای تحمیل اراده به دیگران بدل شده است به همین جهت از موانع کلیدی پیشبرد همگرایی منطقه‌ای محسوب می‌شود.

به گزارش پیام آشنا، حجت‌الاسلام سید ابراهیم رئیسی دیروز طی سخنانی در جمع سران و مقام‌های شرکت کننده در بیست و یکمین اجلاس سران سازمان همکاری شانگهای، افزود: سازمان همکاری شانگهای به خوبی نشان داده که می‌تواند با اتکای به ظرفیت‌های اقتصادی، سیاسی، ارزشی و جمعیتی خود به نیروی پیشران چند جانبه گرایی جهانی تبدیل شود و این امر نشان دهنده فراهم بودن بستر شکل دهی به جامعه‌ای بر پایه ارزش‌های مشترک کشورهای در حال توسعه است.

وی با بیان اینکه امروز جهان وارد دوران جدیدی شده است و سلطه طلبی و یکجانبه گرایی رو به زوال است، گفت: نظام بین‌الملل به سوی چندقطبی شدن و بازتوزیع قدرت به سود کشورهای مستقل، در حال تغییر است. رئیس جمهور تصریح کرد: در شرایط کنونی صلح و امنیت جهانی از ناحیه سلطه طلبی و چالش‌هایی همچون تروریسم، افراط گرایی و جدایی طلبی در معرض تهدید قرار دارد؛ تهدیدهایی که طیف وسیعی از کشورهای جهان و بویژه اعضا و شرکای سازمان همکاری شانگهای را هدف قرار داده است و حفظ و تقویت صلح در این پهنه گسترده، نه یک انتخاب بلکه یک ضرورت است.

رئیسی تاکید کرد: سازمان همکاری شانگهای و روح حاکم بر آن یعنی اعتماد متقابل، منافع مشترک، برابری، رایزنی مشترک، احترام به تنوع فرهنگی و توسعه مشترک، ابزاری کلیدی در راستای حفظ صلح در قرن ۲۱ است.

با اعلام نظر موافق ۸ کشور عضو؛

ایران عضو اصلی سازمان همکاری شانگهای شد

جمهوری اسلامی ایران به عنوان نهمین کشور عضو اصلی سازمان همکاری شانگهای شد.

به گزارش پیام آشنا، در پایان بیست و یکمین نشست سران سازمان شانگهای که در دوشنبه پایتخت تاجیکستان برگزار شد، سران ۸ کشور عضو اصلی سازمان، نظر موافق خود را با تبدیل عضویت جمهوری اسلامی ایران از عضو ناظر به عضو اصلی اعلام و اسناد مربوط به آن را امضا کردند. بر این اساس فرآیند فنی تبدیل عضویت ایران به عنوان یکی از اعضای اصلی سازمان آغاز شده و کشورمان از این پس به عنوان عضو اصلی این سازمان مهم منطقه ای با کشورهای عضو همکاری و تعامل خواهد داشت.

سرپرست پلیس راهنمایی و رانندگی استان خبر داد:

تداوم اجرای طرح محدودیت تردد شبانه در البرز

سرپرست پلیس راهنمایی و رانندگی البرز از تداوم اجرای طرح محدودیت تردد شبانه در معابر درون شهری این استان خبرداد.

به گزارش پیام آشنا، سرهنگ حمد الله رحمتی پور گفت: برابر مصوبات ستاد مقابله با کرونا تردد شبانه وسایل نقلیه پلاک شخصی همچنان ممنوع می باشد. وی اضافه کرد: این محدودیت تردد شبانه از ساعت ۲۲ الی سه بامداد برای خودروهای پلاک شخصی همچنان ممنوع است. رحمتی پور افزود: با توجه به اینکه مرکز شبانه روزی تزریق واکسن کرونا در استان البرز فعال شده است و طبق هماهنگی انجام شده افرادی که برای زدن واکسن به مراکز شبانه روزی مراجعه می کنند شماره پلاک خودرو خود را به مراکز واکسیناسیون اعلام کنند تا توسط وزارت بهداشت لیست خودروهای آنها به راهنمایی و رانندگی اعلام تا اگر جریمه ای اعمال شده نسبت به حذف جریمه اقدام شود. وی خاطرنشان کرد: طرح مذکور شامل ناوگان عمومی بار و مسافر و خودروهای خدماتی و امدادی و تاکسی های اینترنتی نمی باشد و این گونه وسایل نقلیه اجازه تردد خواهند داشت.

رانندگان توجه داشته باشند که دراجرای این طرح دوربین های ثبت تخلف فعال بوده و تخلفات از این طریق به صورت هوشمند ثبت می شود.

رحمتی پور گفت: رانندگان توجه داشته باشند که دراجرای این طرح دوربین های ثبت تخلف فعال بوده و تخلفات از این طریق به صورت هوشمند ثبت می شود.

رئیس پلیس امنیت اقتصادی استان خبر داد:

کشف باند قاچاق آرد یارانه ای در البرز

رئیس پلیس امنیت اقتصادی البرز ازدستگیری اعضای باند قاچاق آرد یارانه ای دراین استان خبرداد.

به گزارش پیام آشنا، سرهنگ مهدی افشاری گفت: با اقدامات اطلاعاتی پلیس امنیت اقتصادی استان البرز این باند سازمان یافته قاچاق آردهای یارانه‌ای در استان البرز شناسایی و بررسی اقدامات آنها در دستور کار قرار گرفت.

وی افزود: ماموران با انجام تحقیقات پلیسی متوجه شدند یک باند سازمان یافته با خرید های یارانه ای، آنها را به استان های مرزی ارسال و پس از مدتی به صورت قاچاق از کشور خارج می کنند.

افشاری خاطرنشان کرد : ماموران با هماهنگی مقام قضائی به انبار مورد نظر در خرمدشت کرج اعزام و در بازرسی از آنجا ۲۰ هزار و ۲۵۰ کیلوگرم آرد یارانه ای به همراه یک هزار و ۷۲۸ عدد کیسه خالی آرد های تخلیه شده را کشف کردند.

وی گفت: پنج نفر در این رابطه دستگیر شدند و در بازرسی تکمیلی از مخفیگاه متهمان، مدارکی مبنی بر قاچاق ۳۰۷ تن آرد یارانه ای توسط این باند در سال های اخیر کشف شد.

وی یادآورشد: کارشناسان ارزش اموالی که توسط این باند قاچاق شده را حدود ۳۰ میلیارد ریال برآورد می کنند.

فتحی خبر داد: بستری ۱۲۹ بیمار بدحال در البرز

رئیس دانشگاه علوم پزشکی استان البرز گفت: کرونا طی یک روز گذشته پازده خانواده البرزی داغدار کرد، در همین مدت زمان ۱۲۹ بیمار با علائم کرونا در مراکز درمانی استان بستری شدند.

به گزارش پیام آشنا، محمد فتحی، رئیس دانشگاه علوم پزشکی البرز، در خصوص آخرین وضعیت شیوع بیماری در استان البرز، در جمع اصحاب رسانه که در بستر فضای مجازی صورت گرفت، با بیان اینکه هنوز ۶ شهرستان در استان وضعیت کرونایی قرمز دارند، گفت: طی ۲۴ ساعت گذشته منتهی به ۲۶ شهریور ۱۴۰۰، ۱۲۹ بیمار با علائم کووید ۱۹ در مراکز درمانی استان بستری شدند.

این مقام مسؤول با اشاره به اینکه امیدواریم روند کاهشی بیماری در البرز ادامه داشته باشد، بیان کرد: مجموع کل موارد بستری شامل قطعی، محتمل و مشکوک از ابتدای شیوع کرونا تا کنون در استان البرز ۶۸ هزار و ۹۲۲ نفر است.

وی بیان کرد: در حال حاضر تعداد ۱۰۳۷ نفر در مراکز درمانی بستری هستند که از این تعداد، ابتلای ۵۳۲ نفر به بیماری کووید ۱۹، تا این تاریخ قطعی شده است.

به گفته فتحی متاسفانه در ۲۴ ساعت گذشته ۱۵ بیمار کووید ۱۹ جان خود را از دست داده اند و مجموع جان باختگان این بیماری در استان به ۵۸۲۹ نفر رسیده است.

رئیس دانشگاه علوم پزشکی استان البرز یادآور شد: خوشبختانه از ابتدای شیوع کرونا تاکنون ۶۲ هزار و ۴۱ نفر از مراکز درمانی ترخیص شده اند.

حکیمی خبر داد:

انتقال ۲۰ واحد ریخته گری البرز به شهرک های صنعتی

مدیرکل حفاظت محیط زیست البرز گفت: بیش از ۲۰ واحد ریخته گری برای کاهش آلودگی صدا باید به شهرک های صنعتی انتشار و کوثر در این استان منتقل شوند.

به گزارش پیام آشنا، فردین حکیمی در نخستین کارگروه انتقال صنایع آلاینده هوا در اجرای ماده ۱۴ قانون هوای پاک که با حضور اعضای مربوطه در محل استانداری البرز تشکیل شد، بر ضرورت رعایت الزامات زیست محیطی بویژه نصب سیستم های کنترلی در بخش هوا با هدف پیشگیری از هر گونه تهدید برای سلامت شهروندان تاکید کرد.

وی افزود: به همین منظور ضمن بررسی و شناسایی صنایع آلاینده هوا مستقر در حوزه های شهری توسط محیط زیست استان، تلاش خواهد شد با همکاری شرکت شهرک های صنعتی و سازمان صنعت و معدن در اولویت اول، روند انتقال بیش از ۲۰ واحد ریخته گری به شهرک صنعتی اشتهارد و کوثر انجام شود. حکیمی گفت : یکی از راهکارهای مناسب برای رفع آلایندگی صنایع آلاینده هوا، بهره گیری از سیستم فیلتراسیون، عدم مصرف سوخت‌های فسیلی و گازرسانی به واحدهای صنعتی است که انتظار می رود توسط شرکت گاز و همکاری سایر دستگاهها این مهم تسریع و محقق شود.

بر اساس آیین نامه اجرایی تبصره ماده ۱۴ قانون هوای پاک، صنایع آلاینده هوا از جمله ریخته گری ها بایستی در خارج از محل سکونتگاهی ساماندهی شوند.

در اجرای این قانون، صنایع آلاینده هوا که در مجاورت سکونتگاه ها واقع شده اند و به دلیل بی توجهی به الزامات زیست محیطی و ایجاد آلودگی سلامت شهروندان را به خطر می اندازند در صورت عدم توجه به اخطاریه های محیط زیست در جهت رفع آلایندگی و یا استفاده از فناوری های نوین، موظف به انتقال به شهرک های صنعتی یا مکان های مجاز محیط زیست خواهند بود.

کمک ۱۴۲ میلیارد تومانی البرزی ها به نیازمندان

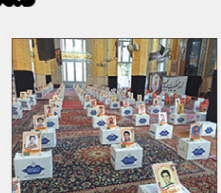

مدیر کل کمیته امداد امام خمینی(ره)استان البرز از کمک ۱۴۲میلیارد تومان مردم این استان در پانزدهمین رزمایش همدلی و مواسات به نیازمندان خبر داد.

به گزارش پیام آشنا، محمد محمدی فرد افزود: این کمک ها در پانزدهمین مرحله از رزمایش مواسات و همدلی استان البرز که به مناسبت سالروز شهادت امام حسن مجتبی(ع) برگزار شد، جمع آوری شده است.

وی ادامه داد: ۲ میلیون و ۹۰۰ هزار پرس غذا به ارزش ۷۳ میلیارد تومان، ۲۲۰ هزار بسته معیشتی به‌ارزش ۵۴ میلیارد تومان، ۵۰ هزار بسته بهداشتی به ارزش ۱۰ میلیارد تومان، ۱۱ هزار بسته لوازم التحریر به ارزش ۲ میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان، ۱۱۳ کپسول اکسیژن و دستگاه اکسیژن ساز به مبلغ یک میلیارد تومان، ۳۰۰ مورد مرمت و بازسازی به ارزش سه میلیارد تومان و آزادی ۵۲ زندانی جرائم غیر عمد از جمله فعالیت های این مرحله از رزمایش می باشد.

یادداشت

طالبان و چالش‌های ورود به جامعه جهانی

همزمان با آغاز به کار هفتادوششمین نشست مجمع عمومی سازمان ملل از روز گذشته و همچنین برگزاری نشست سران کشورهای عضو در هفته آینده، بحث‌ها و جنجال‌ها بر سر به‌رسمیت شناختن طالبان به‌عنوان دولت قانونی افغانستان نیز بالا گرفته است. این احتمال وجود دارد که طالبان نماینده‌ای از سوی خود به این نشست معرفی کند تا جایگزین نماینده کنونی شود (نماینده کنونی از پذیرش دولت طالبان به‌عنوان دولت قانونی امتناع کرده است). اما استقرار نماینده طالبان در سازمان ملل به این سادگی‌ها نخواهد بود و نیاز به شناسایی رسمی دولت اعلام شده از سوی آن‌ها در مجامع بین‌المللی دارد. اما در مورد اینکه شناسایی رسمی مورد نظر چگونه حاصل می‌شود، باید گفت بر اساس قوانین و ساختار سازمان ملل، یک کمیته ۹نفره متشکل از کشورهای عضو مجمع عمومی (البته با حضور ثابت کشورهایی چون آمریکا، چین و روسیه) هر ساله اعتبارنامه نمایندگان کشورهای عضو را مورد بررسی قرار داده و از طریق این سازوکار و در کنار آن نظر اعضای مجمع، نسبت به قانونی بودن حضور نماینده یک کشور تصمیم‌گیری می‌کنند. معمولاً چالش زمانی شکل می‌گیرد که دولت مستقر مورد پذیرش جامعه جهانی ساقط شده و نظام سیاسی و یا حتی یک کشور جدید جایگزین آن می‌شود. در این صورت تصمیم‌گیری در مورد شناسایی دولت جدید و نماینده آن، به این کمیته ۹ نفره و در مرحله بعد اعضای مجمع واگذار می‌شود. در حال حاضر و در مجمع عمومی امسال سه کشور میانمار، گینه و افغانستان در چنین شرایطی قرار گرفته‌اند.

اما با وجود چنین ساختاری نمی‌توان گفت این تنها مسیر شناسایی رسمی کشورها در عرصه بین‌المللی است، چرا که نخست نوع مسیر شناسایی رسمی دولت‌ها در ارکان مختلف سازمان ملل تا حد زیادی متفاوت است و نکته دوم و مهم‌تر اینکه چنین ساختاری و حتی ساختارهای مشابه آن در سازمان ملل، هیچ گونه الزامی برای کشورها ایجاد نمی‌کند و آن‌ها می‌توانند خود به تنهایی نسبت به شناسایی و برقراری روابط رسمی با یک کشور و دولت جدید اقدام کنند. وقتی هم که به تدریج بر تعداد کشورهای شناسایی‌کننده یک دولت افزوده شده و یا دولت‌های مؤثر و قدرتمندی در عرصه روابط بین‌الملل آن را به‌رسمیت بشناسند، به‌خودی خود زمینه حضور و رسمیت دولت جدید در مجامع عمومی و سازمان ملل هم فراهم خواهد شد. در مورد طالبان هم دقیقاً چنین شرایطی صدق می‌کند، چنان‌که با وجود مخالفت صریح شورای امنیت سازمان ملل با امارت اسلامی طالبان در قطعنامه مارس ۲۰۲۲ و احتمال رد نمایندهشان از سوی کمیته اعتبارنامه سازمان ملل در اجلاس اخیر، باز هم می‌توانند روی به‌رسمیت شناختن مستقلانه و برقراری روابط دوجانبه با دیگر کشورها حساب باز کرده و آن را مقدمه حضور خود در اجلاس‌ها و نشست‌های آینده بین‌المللی بدانند.

بنابراین و در چنین شرایطی درک موضع مستقلانه کشورها در چگونگی رسمیت یافتن نظام سیاسی و دولت طالبان در جامعه بین‌الملل اهمیتی فوق‌العاده پیدا می‌کند. از این منظر شاید بتوان موضع کشورها در قبال طالبان را در چهار زیرمجموعه جای داد. هرچند مرزبندی و خط‌کشی دقیقی میان این مجموعه‌ها نمی‌توان ترسیم کرد و برخی کشورها ممکن است در مرزهای این مجموعه‌ها قرار داشته و یا حرکتی سیال داشته باشند.

چهار جبهه خارجی و طالبان کنونی

مجموعه اول را می‌توان شامل کشورهایی دانست که در حلقه ارتباطی نزدیک با طالبان قرار دارند و نه تنها مشکل بنیادی و مهمی با به‌رسمیت شناختن این گروه ندارند، بلکه حاکمیت این گروه منافعی هم برای آن‌ها به‌ارمغان می‌آورد. کشورهایی مثل چین، پاکستان و قطر در رأس این دسته قرار می‌گیرند و در کنار آن‌ها به کشورهایی مثل ازبکستان و تاجکی ترکیه هم شاید بتوان اشاره کرد. باتوجه به‌وزن چین در عرصه بین‌الملل، تأیید این کشور نقشی تعیین‌کننده برای طالبان دارد.

مجموعه دوم کشورهایی هستند که هر چند با طالبان روابط برقرار کرده‌اند، اما بنابر درگیری مستقیمشان با بحران افغانستان و ملاحظات سیاسی و امنیتی که دارند، شناسایی رسمی این گروه را تنها بنابر شرایطی خاص می‌پذیرند. روسیه، ایران، هند و کشورهای آسیای مرکزی در چنین موقعیتی قرار دارند.

مجموعه سوم شامل کشورهایی می‌شود که درگیری و یا ملاحظه امنیتی نزدیک و مستقیمی در قبال طالبان ندارند، اما بنابر برخی ملاحظات از جمله افکار عمومی داخلی و مواضع طالبان در قبال موضوعات خاص مثل زنان و اقلیت‌ها، فعلاً از پذیرش طالبان امتناع دارند. کشورهای اروپایی مثل آلمان و فرانسه را می‌توان در این دسته جای داد.

در نهایت گروه چهارمی نیز وجود دارد که رویکردهای دو پهلو و مبهمی را در قبال این موضوع در پیش گرفته‌اند و مواضع آن‌ها می‌تواند در حد دو سر طیف، یعنی شناسایی و روابط بسیار نزدیک با طالبان تا طرد و ورد دائمی آن‌ها جابه‌جا شود. آمریکا و انگلیس با توجه به روابط بعضاً پنهان و مرموزشان با طالبان از یک‌سو و رقابت و خصومتشان با چین و روسیه و ایران از سوی دیگر می‌توانند چنین نقشی را ایفا کنند. کشورهایی چون عربستان و امارات هم تقریباً در موقعیتی مشابه قرار دارند و بر خلاف دور پیش، این بار منتظر جهت‌یابی مسیر بر اساس رویکرد طالبان هستند.

بدین ترتیب به‌نظر می‌رسد رسمیت یافتن حکومت طالبان، بیش و پیش از آنکه در سازمان ملل تعیین شود، به چگونگی تعاملشان با این چهار گروه از کشورها ارتباط پیدا می‌کند؛ فرایندی که طولانی مدت و پرفراز و نشیب خواهد بود و حداقل به نتیجه‌ای در نشست فعلی مجمع عمومی سازمان ملل منتهی نخواهد شد.

میراحمدرضامشرف
Alborz.payam@gmail.com